

Flora Clandestina

- vild och vanlig

Del I

Sofia Bankeström

Examensarbete 22,5 hp

VT 2015

Konstnärligt kandidatprogram i Konsthantverk med inriktning smyckekonst
Konstnärlig kandidatexamen i Konsthantverk med inriktning smyckekonst

Examinator: Karin Johansson, Klara Brynge

Opponent: Gunilla Grahn

Handledare: Eva Dahlin

Göteborg 2015-04-16

Innehåll

Del I

Innehållsförteckning.....	5
Inledande tankar.....	7
Process.....	8, 10, 14, 16, 20-21, 23, 28-29, 32
Sammanfattande tankar.....	50-51

Del II

Översättning till två dimensioner.....	3-19
--	------

Inledande tankar

Jag lyssnar på radio, det är Filosofiska rummet i P1, dagens avsnitt heter Människan i tiden. Programledaren frågar en av gästerna hur tid kan definieras. Gästen, som är Peter Gärdenfors, svarar:

”Vi är vana vid att säga att vi tänker på en förfluten tid, en nutid och en framtid. Men kyrkofadern Augustinus skriver att man egentligen inte kan säga att det finns tre tider. Det finns närvaron av förfluten tid, närvaron av nutid, närvaron av framtid. Dessa tre finns i själen och någon annanstans finner jag dem ej, skriver han. Närvaron av det förflutna är minnet, närvaron av nutiden är iakttagelsen och närvaron av framtiden är förväntan.”¹

Jag tycker att det låter bra. Klokt. När jag skriver ner vad han sagt känner jag att jag inte förstår betydelsen.

Finns alltså till exempel det förflutna bara när man minns något specifikt?

Eller är alla tider närvarande precis hela tiden? Att iaktta sin omgivning ger en uppfattning om nuet, men kanske även något mer.

Jag kan se den förflutna tiden i saker omkring mig. Slitage, patina, fingeravtryck. Det är spår efter aktivitet, även om jag inte minns den själv eller om det var någon annan som utförde den. Det verkar alltså som om jag har tillgång till ett förflutet utanför mig själv och utanför mitt minne.

**Jag vill berätta något, en historia. Den handlar om att leta efter något utan att veta vad.
Om att gå vilse i en skog utan att bli rädd.
Och om att ta vara på vad man hittar och att förstå vad det är för något.**

¹Filosofiska rummet – Människan i tiden (2015). Lars Mogensen frågar Peter Gärdenfors. [Radioprogram] Producent: Thomas Lunderquist. Sveriges Radio, P1 11 januari.

Från början visste jag att jag ville lära mig mer om gjutning.
Jag visste också att jag ville få jobba med fokus på processen, att få vara närvarande i den.

Lite som det blev under min utbytetermin i Florens.
Jag fick gå en gjutkurs hos Peter (Bauhuis), som var min första "idol" inom smyckekonst.

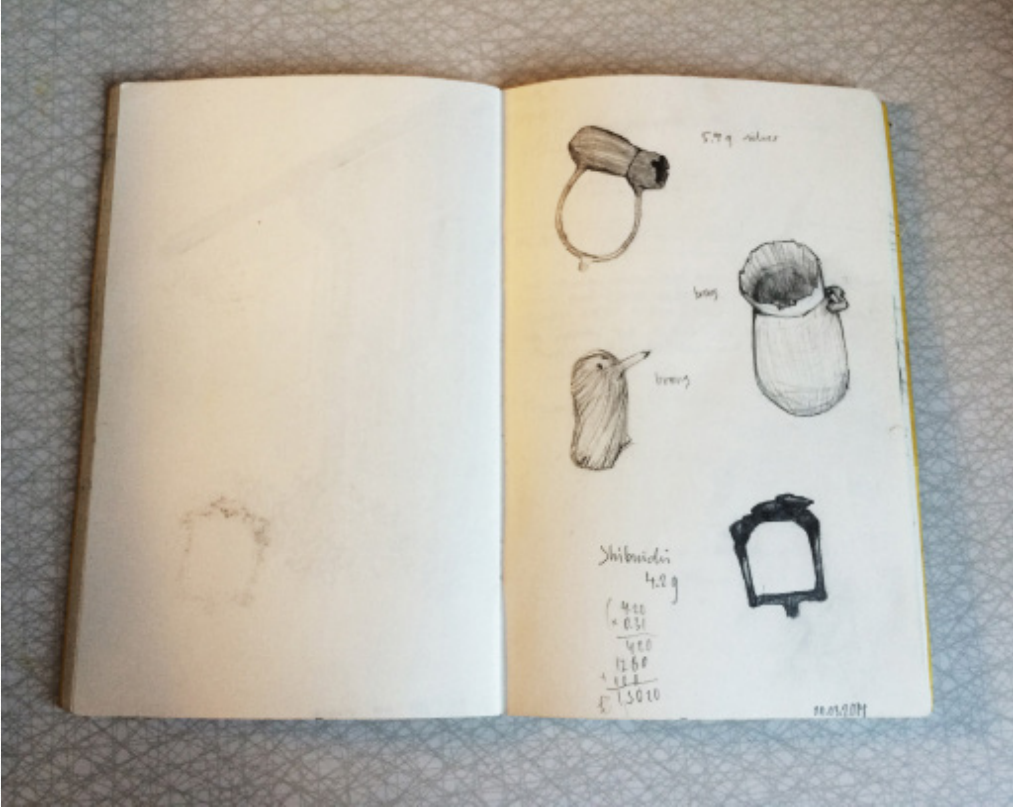
Och så Doris (Maninger), som avstyrde mitt stora ambitiösa slutprojekt med uppmaningen "Just focus on the fun!"

Det var befriande. Att plötsligt inte ha ett tema så tydligt framför näsan gav mig något som jag saknat. Innan har jag inte lyckats hinna hitta det. Jag vill hitta det igen och hålla kvar det.

Gjutning kan vara en lömsk teknik. Så mycket förberedelser, så mycket arbete som är förgäves om jag missar i något moment. Men när det blir bra, då är det både en överraskning och en seger.

Jag vill experimentera med olika legeringar av koppar och silver: shibuishi. Om man doppar den gjutna metallen i hett vatten medan den fortfarande är riktigt varm kan den få en fantastisk färg, röd- och svartspräcklig. Den är jag ute efter.

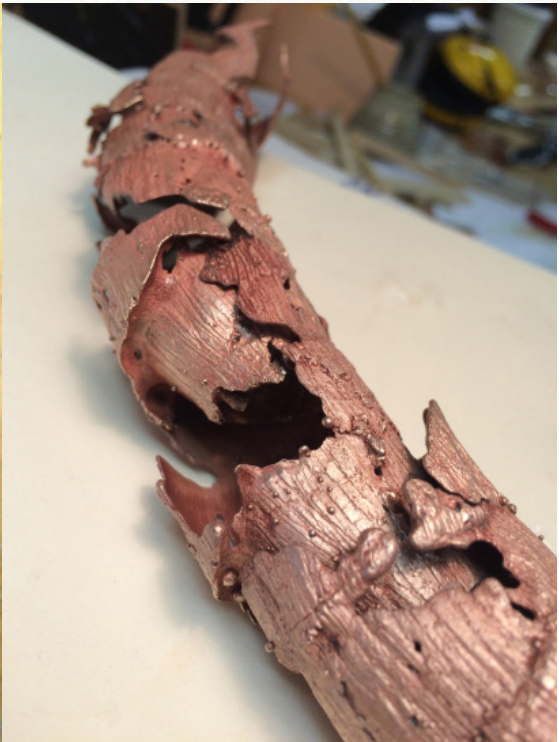
En extra utmaning i gjutningen är att jag vill bygga ihåliga former. Det ihåliga lämnar ett utrymme för en fortsättning av något slag. Det känns hoppfullt, både för examensarbetet och för mig.

Alla gjutningar börjar med att bygga ett träd. Kanalerna som slussar in metallen i formen görs också av vax. Jag bygger ett jättestort, det tar hela dagen att sätta fast alla former på det och all gips som krävs till den stora formen är tung och jobbig att få till en bra konsistens. Den ska gjutas i den stora tillsatsen på vakuummaskinen, med hjälp av dammsugaren.

Tyvärr blir hela trädet förstört, nästan ingen metall kommer ut i formarna. För tunt vax i kombination med metall som har en hög smältpunkt gör att metallen inte hinner ut i formen innan den stelnar. Den sätter sig som en propp i vägen för resten av metallen som jag försöker hålla i.

Ett regn av små pärlor hoppar ner på stengolvet.

Jag har kämpat lite med en krånglig känsla av att "det är fusk" att använda sig av bitar från tidigare arbeten och fortsätta utifrån dem.

När någon annan gör kan jag se det som att de är konsekventa i sitt uttryck och vet vad de vill.

Så jag kommer över det.

Plockar fram några bitar som kom till under Eget projekt-kursen i vintras.

De passar in i pusslet.

Ju fler gjutningar jag gör, desto större blir mitt pussel av delar. Både svårare och lättare att lägga. En del av formerna blir flera nya, jag tar form på dem i silikon och gjuter modeller i vax.

Även delarna jag gjuter växer. Jag bygger så stort det går att få ner i de mindre stålcyldrarna, det blir ganska mycket metall varje gång.

Metallen återvinner jag från de misslyckade gjutningarna. Gräver i skrotlådan efter koppar. Vaxet från modellerna och kanalerna smälter jag ut ur gipsformen när den stelnat. Det går bra med ånga, jag har köpt en Saft-Maja som skulle kunna vara tillverkad för ändamålet. En Saft-Maja är en kastrull i tre våningar med hål emellan. Mina formar passar precis på den översta våningen.

Det börjar bli ett eget litet kretslopp.

Eva säger att det är mimetiskt, och det får jag slå upp även om jag anar vad det betyder.

mimesis (grekiska mimesis 'härkning', av mimeomai 'härma'), term som under antiken betecknade vissa former av mänskliga aktiviteter, nämligen 1) "göra på samma sätt som", 2) "härma, imitera", 3) "följa en förlaga i diktande", 4) "dramatisk framställning till skillnad från episk framställning" samt 5) "efterbildning".²

"Du tar ju naturens plats. Kan man det?" undrar hon.

Man kan ju försöka. Jag funderar på vad naturen gör egentligen.

Jag tänker mig att den bara rör sig framåt. Den är spontan.

Om någon står i vägen forcerar naturen hindret eller hittar en väg runt det. Naturligtvis.

Samtidigt som den har stora krafter kan den också vara känslig.

²Nationalencyklopedin, mimesis, <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/mimesis>, hämtad 2015-04-16

Gjutningen har blivit ett viktigt verktyg för att lyckas hitta och se objekt jag själv har tillverkat med nya ögon.

Jag bygger en vaxmodell, gör en gipsform runt den och ångar sedan ut vaxet igen.

Då är det ett Ingenting därinne.

Ett Hål.

Hålet rymmer tiden.

Det förflutna genom formens minne av modellen.

Framtiden genom förväntan på vad som ska formas därinne.

I nästa stund finns där plötsligt ett föremål av metall, som ingen någonsin har sett.

Fortfarande dolt inne i gipsen.

Jag är den första som får se det när formen sänks ner i kallt vatten och det spränger sig ut.

“HOLE- The strangest thing about a hole is its edge. It’s still part of the Something, but it constantly overlooks the Nothing – a border guard of matter. Nothingness has no such guard; while the molecules at the edge of a hole get dizzy because they are staring into a hole, the molecules of the hole get... firmy? There’s no word for it, for our language was created by the Something people; the Hole people speak a language of their own.”³

³Peter Bauhuis, Mónica Gaspar, Pravu Mazumdar (2012), ABECEDARIUM Schmuck. Gefäss. Gerät. Arnoldsche. (s.80)
Citerar Tucholsky, Kurt (1931). ‘The social psychology of Holes’ in Germany? Germany! The Kurt Tucholsky Reader. Ed. by Harry Zohn, 1990. Manchester, Carcanet.

Det verkar lätt bli så att man trär upp ihåliga rör och former på trådar och snören, kanske i flera lager.

För att hålla reda på dem eller för att bära dem på sig. De byter plats då och då, blir liggande.

Det är då jag börjar teckna dem. Det blir ett sätt att leta reda på dem fast de skenbart ligger kvar på bordet. Jag tycker att jag hittar något när de får blir begränsade till två dimensioner.

Mikal Hjort undrar:

“Går det att vara både vild och vanlig i samhället?”⁴

⁴ Kobra (2014) Vildar - varför är civiliserat så trist?. 23 april. (video: SvtPlay)

Mikal Hjort beskriver hur han utvecklat en metod för att pendla mellan de två tillstånden genom att röra sig mellan två olika rum.

I det ena finns vanliga saker som hudkräm och möbler.
I det andra gyttja och djur från skogen.

Trots det känner jag igen mig.

Det är något med en ständig växelverkan, fast mellan händernas intuitiva arbete och en mer medveten analys eller eftertanke.

Eller om man så vill: ett vilt och ett vanligt arbetssätt.

Konsthantverk som jag ser det tillåter båda sidorna att finnas, till och med nästan kräver det. Som två olika personer.

Den vanliga personen nöjer sig med att hitta något en gång. Det krävs en vild för att plocka upp samma sak igen, förutsättningslöst och utan minne, för att fortsätta bearbeta.

Snabbt, innan den vanliga hinner komma tillbaka.

Två personer som går i cirklar efter varandra.

Plockar upp, samlar, sorterar.

Trär upp och bär med sig, i någon sorts samförstånd.

Det luktar metall. Och det stämmer liksom inte, för formen säger något helt annat.

När jag fräser bort ingöten från dem får jag små metallflisor som kryper in genom huden, det gör ont och det känns som om de ger igen för att jag lägger mig i.

Det är kanske dags att prova något annat. Det blir porslin som jag trycker ut i silikonformarna jag använt till att gjuta vaxmodeller.

Vi rakubränner den, det liknar verkligen gjutningen.

Eld, rök och överraskning.

Och så skaffar jag rep.

De är både mjuka och hårda när de är tjarade.

De luktar precis som jag tänker att mina former gör. En lukt från skog, värme och eld. Jag lär mig att splitsa dem. Det är som virkning eller makramé, pedagogiska instruktionsbilder med snören och pilar.

Hjärnan hänger inte alls med, men efter ganska många försök kommer det. Öglor, lösa ändar, flätor med olika många tampar.

Jag fortsätter virka också. Det är ett sätt att ta hand om gjutningarna.

Ge dem något mjukt att landa i.

Tjärat hamprep, gummislang, koppar, shibuishi. Gjutning, splitsning.

Tjärat hamprep, koppar, sibuishi. Gjutning, splitsning.

Tjärat hamprep, koppar, ullgarn. Gjutning, fyrfläta.

Tjärat hamprep, shibuishi, ullgarn, porslin

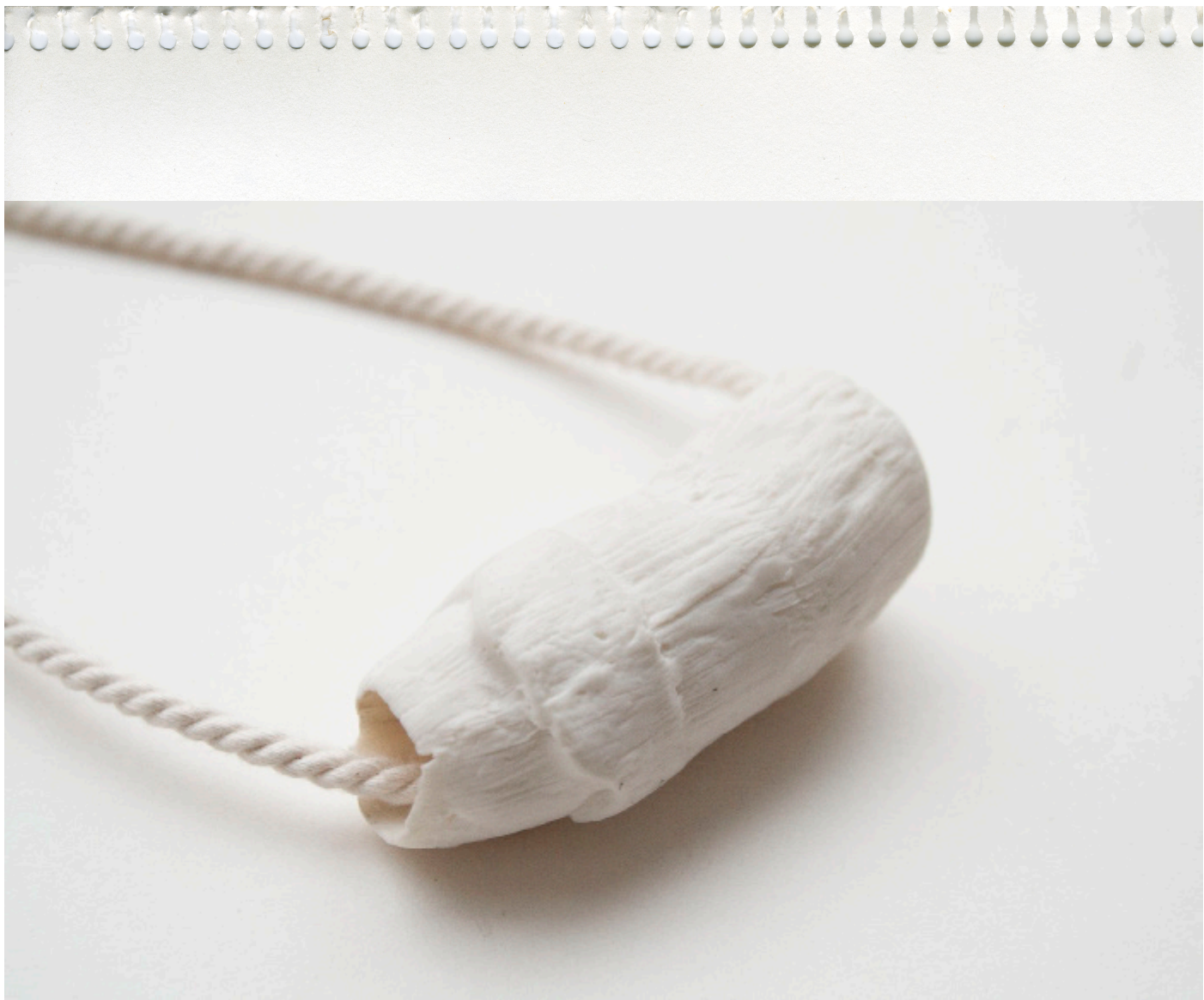

Porlin, lin. Raku.

Tjärat hamprep, shibuishi. Gjutning, splitsning.

Porslin, bomullsrep.

Porslin, bomull. Raku, broderi.

Jag tänker på vikten av att få skapa egna världar. Hitta på.
Att få se att det finns andra som gör just det.

Lära sig att det finns olika sätt att tänka, se och upptäcka.
Jag vill ta mig rätten att vara helt och hållet inne i mitt eget.
Jag vill visa att jag får, för andra men framför allt för mig själv.

Att ha en tydlig närvaro i och ett ställningstagande för den här
egna världen kan låta introvert och utestängande.
Jag tror inte att det är så.

Många som inspirerar mig är personer som genom sina
arbeten kanske framstår som egensinniga, eller enstöringar.

De är inte alls skumma, snarare är det mer tydligt att det är en
enda person som bestämmer och tar makten över helheten.
Och jag känner mig inbjuden.

Inbjudan består i omsorgen och respekten för det egna arbetet.

Jag vet fortfarande inte vad formerna är för något.
Eller, jag vet vad de är men inte ännu vad de heter.
Teckningarna i Del II är en bit på vägen att ta reda på det.
De är inga förklaringar i ord, men en annan översättning. Som en
karta eller flora över något som håller sig undan.

Flora clandestina.

De har integritet och jag kan inte tvinga dem att berätta något,
fast det är jag som har gjort dem.

De går igenom processer eller tidsförlopp som förändrar dem.
Genom sina erfarenheter förvandlas de till något annat.

Att teckna, att följa konturer och håligheter med en linje är ett sätt
för mig att återfinna dem.

Kanske virka en del som ska sitta bredvid är ett sätt, att upptäcka
det som finns genom att lägga till något annat.

Se hur materialen visar upp nya egenskaper beroende på
situationen de befinner sig i. Precis som människor.